

**Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „По-силна европейска промишленост за растеж и възстановяване на икономиката – актуализация на съобщението за промишлената политика“**

COM(2012) 582 final

(2013/C 327/14)

Докладчик: **г-н VAN IERSEL**

Съдокладчик: **г-н GIBELLIERI**

На 10 октомври 2012 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно:

*„По-силна европейска промишленост за растеж и възстановяване на икономиката - Актуализация на съобщението за промишлената политика“*

(COM(2012) 582 final).

Консултативната комисия по индустриални промени (CCMI), на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 18 юни 2013 г.

На 491-вата си пленарна сесия, проведена на 10 и 11 юли 2013 г. (заседание от 11 юли 2013 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 132 гласа „за“, 1 глас „против“ и 3 гласа „въздържал се“.

## 1. Заключение и препоръки

1.1 ЕИСК приветства сърдечно целенасоченото внимание към промишлеността на Европа – както към частта на производството, така и към тази на услугите – изразено в публикувания през октомври 2012 г. актуализиран документ на Комисията относно индустриалната политика, включително приложенията с подробни анализи на индустриалните политики на държавите членки и пропуските в тях. Много елементи са в съзвучие с категоричните мнения, изказвани от ЕИСК на предходни етапи <sup>(1)</sup>. Доказателството на практика ще бъде прилагането им.

1.2 Индустриалната политика е една от седемте водещи инициативи в стратегията „Европа 2020“ и би трябвало да бъде градивен елемент на инициатива на ЕС за растеж, във връзка с която се говори много, но се предприемат твърде малко ефективни действия. Необходими са правилен начин на мислене и съгласувани подходи. Политическото въздействие е очевидно от само себе си. ЕИСК призовава Комисията, Съвета и ЕП да засилят своите (съгласувани!) инициативи и хоризонтални политики така, че да отговорят на огромното предизвикателство, свързано с увеличаването на промишленото производство в Европа.

1.3 Европейският съвет трябва да поеме водеща роля в определянето на дневния ред относно индустриалната политика. Комисията би трябвало да участва пълноценно. В различните състави на Съвета – за конкурентоспособност, научни изследвания, околна среда, социални въпроси – както и в рамките на Комисията и на ЕП, е необходимо да се положи целенасочено и споделено усилие за картографиране и насърчаване на модерни политики в цяла Европа.

1.4 За да може индустриалната политика да се превърне в стратегия – двигател на Европа, решенията по отношение на действията, пътните карти и крайните срокове, свързани с тази политика, трябва да бъдат широко оповестявани – нещо, което много липсва в момента.

1.5 Освен това ЕС се нуждае от оптимално европейско сближаване на 27-те национални индустриални политики и тази на ЕС, което, според голям брой анализи, не е постигнато днес. Разнообразието е актив, фрагментацията вреди. На геополитическите дисбаланси трябва да се потърси решение.

1.6 По-добрите рамкови условия означават, преди всичко, завършването на вътрешния пазар на ЕС в рамките на една социална пазарна икономика с помощта на точни оценки, регламенти и прилагане в целия Съюз. Публичните инвестиции в трансгранични връзки като пътища, водни пътища, пристанища, летища и жп линии, трябва да бъдат в подкрепа на вътрешния пазар.

1.7 Предвид увеличаването на безработицата до над 26 милиона души, ниският растеж и свиването на бюджетите, промишлеността и иновациите се нуждаят от стимулиращи перспективи и условия. Трябва да се намери правилният баланс между фискалната консолидация (мерките за финансова дисциплина), националните програми за реформи и индустриалната политика, с оглед на това да се генерират инвестиции и създадат работни места, което ще повиши доверието.

1.8 Всяка инициатива на ЕС би трябвало да подкрепя позицията на Европа в качеството ѝ на конкурент и партньор в световната динамика. Много амбициозната цел за постигането на 20 %-но повишение на дела на преработвателната промишленост до 2020 г. изисква солидни инвестиции и значителни промени в политиката. Съществува голяма необходимост от подобряване на производителността.

<sup>(1)</sup> Вж. следния документ: ОВ С 218 от 23.07.2011 г., стр. 38, реакция на ЕИСК на предишното съобщение на Комисията относно промишлената политика от 2010 г.

1.9 Благоприятните условия за промишлеността са нещо много повече от технически разпоредби и промени. Те се отнасят до цялата промишлена среда, по-специално до наличието на последователна и предвидима дългосрочна политика за климата и енергетиката, която да подкрепя изграждането на конкурентоспособна промишлена база. Условията би трябвало да дават възможност за постигане на изключителни резултати, както и да предлагат стимули за нововъзникващите отрасли.

1.10 Политиките на ЕС трябва да са съобразени с нуждите и спецификата на отделните сектори и да се основават на оценки „отдолу-нагоре“, които отчитат по най-добрия начин технико-икономическите възможности и предизвикателствата. Тези принципи следва да се прилагат също и при постигането на целите на водещата инициатива за ефективно използване на ресурсите, които са насочени към повишаване на ефективността при използването на суровините при същевременно насърчаване на иновациите и устойчивостта на европейските предприятия.

1.11 Индустиалната политика има силно социално изменение, което засяга всички равнища на обществото: регионите и общините, стопанските единици, работната сила в условията на бързо променящите се модели на работни места (под въздействието на процеси като цифровизацията, роботизацията, производството, свързано със сектора на услугите, ИКТ), сектора на образованието и университетите, потребителите и гражданите. Индустиалната политика включва както реструктуриране, така и предвиждане. Тя би трябвало да осигурява образование, обучение и информация с актуално съдържание и да насърчава технологиите, иновациите, творчеството и предприемачеството. Необходимо е също така да се отчитат и демографските промени и да се вземат подходящи мерки във връзка с тях.

1.12 Има амбициозни региони, в които се наблюдава подем на промишлената дейност. ЕС и държавите членки би трябвало да насърчават техните практики, в посоката на специализация и съответни научни изследвания, както и в квалификация и изграждането на кълъстери. Възможностите са много.

1.13 Трябва да се поставят на преден план инициативите и проектите, както и успешните национални и регионални примери, които укрепват доверието на гражданите и на социално-икономическите субекти. Трябва да се интензифицира сключването на партньорски споразумения между държавите членки на ЕС, както и изграждането на мрежи между държавите членки и регионите. Годишният европейски семестър предлага изобилие от възможности за непрекъснато наблюдение.

1.14 Индустиалната политика на ЕС е процес на споделяне на визията и правомощията на ЕС и на държавите членки, както и споделени действия, в които деловите среди и синдикатите са пълноправни партньори. Други заинтересовани страни като образователният сектор, университетите (научни изследвания), неправителствените организации, потребителите и други, би трябвало да се ангажират в еднаква степен, според целесъобразността.

1.15 Въпреки съществените различия в икономическите резултати на държавите членки, всички би трябвало да могат да се възползват от най-добрите практики и от подкрепящи възгледи и подходи.

1.16 ЕИСК непрекъснато представя предложения за секторите и за индустиалната политика (вж. приложението). Настоящото

становище по-скоро акцентира върху съгласуваността на важните теми и върху ефективното управление чрез координация и прецизиране на детайлите.

## 2. Контекст

– А. В световен мащаб

2.1 В анализа на Комисията се посочва, че „изглежда разходите за труд се превръщат в намаляваща част от общите производствени разходи“<sup>(2)</sup>. Производителността е важен фактор. Въпреки завръщането на някои производства в Европа, налице е увеличение на конкуренцията в други области, предизвикано от подобряването на икономическата инфраструктура в страните от БРИК, посъпяването на еврото и цените на енергията – все неща, които стимулират инвестициите в чужбина.

2.2 Освен това Европа изостава от САЩ и Япония по отношение на резултатите в областта на иновациите и специализацията на технологиите. Европа е по-силно представена от САЩ в средновисоките и среднониските технологични отрасли, но традиционната разлика между двата континента в областта на високите технологии се е увеличила значително през последните години.

2.3 Националната стратегия за конкурентоспособност на САЩ за периода 2014-2018 г.<sup>(3)</sup> показва сериозния ангажимент на Белия дом и Конгреса към възраждането на американското производство. Един от основните въпроси, разгледани в тази стратегия, е ролята и стойността на промишленото производство за икономиката, сигурността и глобално лидерство на САЩ.

2.4 Публично-частните партньорства способстват за укрепването на технологичната и иновативната инфраструктура. Пряко ангажирани в този процес са министерството на отбраната, министерството на енергетиката и министерството на търговията, както и Националната научна фондация и НАСА, с което се дава тласък на голям брой национални научноизследователски институти и университети.

2.5 Това е забележително развитие в страна, която до неотдавна проповядваше принципите на постиндустиалната икономика. Увеличаващата се конкурентоспособност на Китай и на други държави също трябва да ни накара да се замислим. Нагласите се променят. Според прогнозите до 2030 г. Китай ще поеме ролята на водещата глобална икономическа сила, САЩ ще запази своето глобално лидерство, а Япония и Европа ще бъдат далеч след тях<sup>(4)</sup>.

2.6 Очаква се новите проучвания на нефт и най-вече на шистов газ да доведат до енергийна независимост на Америка. Тези проучвания се считат за революция в енергетиката, която ще доведе до възраждане на промишлеността на САЩ и до геополитически промени. Все още предстои да бъде намерен отговор на опасенията за околната среда и здравето<sup>(5)</sup>.

<sup>(2)</sup> Работен документ на службите на Комисията, SWD(2012) 297 final, стр. 10.

<sup>(3)</sup> Закон за конкурентоспособността на американското промишлено производство, приет през 2012 г.

<sup>(4)</sup> *Global Trends: Alternative Worlds* („Глобални тенденции – алтернативни светове“), Съвет за национална сигурност, Вашингтон, декември 2012 г.

<sup>(5)</sup> Агенция за опазване на околната среда на САЩ, Study of the Potential Impacts of Hydraulic Fracturing on Drinking Water Resources: Progress Report (Проучване на потенциалните въздействия от хидравличния фракнинг върху водните ресурси. Доклад за напредъка), декември 2012 г. (<http://www2.epa.gov/hfstudy>).

2.7 Възходът на Китай, Бразилия и Индия продължава. Русия също върви по този път. По техните стъпки следват с бързи темпове и други азиатски и южноамерикански страни. В продължение на години данните за растежа на развиващите се пазари са далеч над средното ниво, особено в Азия. Новосъздадени образователни системи произвеждат огромен брой добре образовани и квалифицирани техници и инженери. Успоредно с това се създават огромни научноизследователски институти. Качеството на стоките и иновационните процеси се подобрява във всички области. Транспортните съоръжения и инфраструктурните услуги ги следват с бързи темпове.

2.8 В Китай се заражда система на държавен капитализъм, съчетана с механизмите на свободния пазар<sup>(6)</sup>. Тя е тясно преплетена със съществуващата национална култура и (политически) традиции. Създаването на богатство не способства за утвърждаването на демокрацията, на правата на човека и на правата на работниците. Условието, свързани с околната среда и здравето, остават недоразвити, въпреки че качеството на производството се повишава. Напълно е възможно да има остри реакции. В същото време е справедливо да се каже, че капиталистическата намеса от страна на държавата ще продължи да направлява определени видове производство, които съответстват на националните амбиции. Инвестициите от страна на държавните фондове могат да се насочват по подобен начин – навън, както и навътре.

2.9 Редица страни обикновено се възползват от по-опростена структура на управление от тази на ЕС поради факта, че имат един основен център за вземане на решения, обща стратегия и договорени цели по отношение на публичния сектор.

2.10 Части от Африка също са в процес на бързо развитие. Китай прави сериозни инвестиции, без да обръща внимание на въздействието, което това оказва на обществото.

2.11 Световният контекст и геополитика се променят непрекъснато. Данните имат първостепенно значение за повишаване чувствителността на общественото и политическото мнение. ЕИСК препоръчва въвеждането на годишен сравнителен анализ на ЕС за проследяване на резултатите от развитието в социално-икономическата област, технологиите и заетостта в определени части на света.

– Б. Европа

2.12 Задълбочените анализи на Комисията на тенденциите в Европа като цяло и в отделните страни показват повишено осъзнаване на необходимостта от преработвателна промишленост.

2.13 Ситуациите се различават значително между отделните страни, като започнем с Германия, която държи близо 30 % от производството в Европа, и стигнем до страни, и по-големи и по-малки, със значително по-ниски до много ниски проценти. В някои държави членки инвестициите в промишлеността са

намалели значително през последните 20 години. В едни случаи това се е наложило поради мащабно реструктуриране, а в други – поради известна небрежност<sup>(7)</sup>.

2.14 Сред голямото разнообразие от държави членки, които се стремят да подобряват условията, някои очевидно успяват повече от други. Заетостта в промишлеността непрекъснато намалява. На всичкото отгоре в настоящата криза производственият сектор е загубил над 4 милиона работни места от 2008 г. насам.

2.15 Няма данни държавите членки да обсъждат помежду си политики и инструменти или най-добри практики. Националните концепции за индустриална и иновационна политика се формират предимно въз основа на националните традиции и процедури, и се идентифицират посредством националните рамки и отношенията между публичния и частния сектор, по-специално от бизнеса, изследователските институти и университетите, синдикатите и др.

2.16 Вследствие на това много политики и съответните финансови договорености са предимно национално ориентирани, което не благоприятства нито вътрешния пазар, нито междусекторните трансгранични проекти.

2.17 Ако оставим настрана много добрите резултати в някои страни, нежелателната разпокъсаност на вътрешния пазар възпрепятства потенциалните фактори на растеж, както Комисията правилно отбелязва.

2.18 Творческото разнообразие е голямо предимство в Европа, но то може да е от полза за всички европейци само тогава, когато е гарантирано и едновременно за постигането на общи цели. Трябва да се намери оптимален баланс между творческото разнообразие сред държавите членки и прозрачното и убедително единоразнодействие.

2.19 Както показва американският пример, такова единоразнодействие ще създаде ползи по-специално за континенталните мрежи на МСП с потенциал за растеж.

### 3. Стратегията „Европа 2020“ – споделена визия, компетенции и действия

3.1 Вътрешният пазар се нуждае от нов тласък. Въпреки че се наблюдава появата на прикрит протекционизъм и че има тенденции към ренационализация и фрагментация, ЕС успява да опази целостта на вътрешния пазар и спазването на принципа на отворените пазари, но при все това прилагането му остава доста слабо място.

3.2 Стратегията „Европа 2020“, която предвижда споделени компетенции между ЕС и държавите членки, трябва да поеме водеща роля. Като зачита специфичните национални подходи и

<sup>(6)</sup> Вж. „Държавен капитализъм“, списание „Икономист“, специален доклад от януари 2011 г. (State Capitalism, The Economist).

<sup>(7)</sup> Работен документ на службите на Комисията, „Доклад за сравнителния анализ на резултатите в областта на промишлеността и за конкурентоспособността, резултатите и политиките на държавите членки“, SWD(2012) 298 final, част 1, 2, 3 и 4.

методи, тя осигурява инструменти, позволяващи ни да се възползваме от предимствата на общия европейски мащаб. До този момент потенциалните ползи от подобно целенасочено управление оставаха систематично недоразвити.

3.3 Налице е също така неотложна необходимост от видими резултати в напасването на успешните иновативни процеси и съпътстващото ги създаване на работни места, към променящите се модели на производство, търговия и услуги.

3.4 Необходимо е към реструктурирането да се подходи с целенасочено очакване. То ще подобри приемането на адаптивните мерки, ще благоприятства повишаването на квалификацията/преквалификацията на работната сила и ще спомогне за ограничаване на несигурността в областта на заетостта<sup>(8)</sup>.

3.5 Въз основа на съобщението на ЕК от 2010 г. вече са предприети инициативи като „Хоризонт 2020“ и прегледа на въздействието на определени действия върху конкурентоспособността, а също така и инициативи по отношение на промишлените иновации, ефективното използване на ресурсите, професионалните умения и образованието, достъпа до финансиране, взаимодействието между промишлеността и услугите и размиването на границите помежду им, както и повишаването на информираността за усложненията по отношение на международната инвестиционна дейност и трансфера на технологии.

3.6 Удивително е, че до неотдавна държавите членки рядко извършваха прозрачни партньорски проверки помежду си. Би трябвало ролята на Комисията за мониторинг да бъде разширена.

3.7 С помощта на подобни партньорски проверки ще може да се установи кои структури в промишлеността и в процеса на вземане на решения са остарели. Те биха помогнали да се ускори модернизацията, като се използват успешни подходи, и могат да бъдат показатели за европейското сближаване „до върха“ както на публичния, и така и на частния сектор.

3.8 Работните документи на службите на Комисията съдържат препоръки, специфични за промишленото развитие на отделните държави<sup>(9)</sup>. Тези специфични за всяка страна препоръки следва да бъдат отразени по-добре в НПП, които държавите членки и Комисията обсъждат като част от европейския семестър.

3.9 Въпреки това би било сериозна грешка всички тези задачи да се делегират единствено на Комисията. Те са първостепенна задача и на компетентните служби в самите държави членки, които отговарят за политики, стоящи извън обсега на законодателството или мерките на ЕС. Освен това тези служби имат задължението да осигуряват точното изпълнение на законодателството на ЕС.

3.10 Финансовите политики в рамките на еврозоната изискват прецизна координация между европейските институции и националните власти. Няма причина, ако е налице една споделена визия, да не бъде постигната сравнима координация за укрепването на рамковите условия за промишлеността, иновациите и създаването на работни места.

3.11 Освен това работните документи на службите на Комисията са отправна точка, с помощта на която държавите

членки могат да извършват двустранни или тристранни прегледи помежду си на области, свързани с промишлеността, като професионалните умения и образованието, технологиите и иновациите, административните тежести, данъчната политика и държавната помощ. Всяка държава може лесно да направи изводи за политиките, които желае да осъществи в собствените си граници, но които същевременно се вписват в една обща европейска перспектива. Във всички случаи националните програми би трябвало да включват сериозна оценка на прилаганите мерки.

3.12 Тъй като тези тенденции трябва да се ползват с подкрепата на цялото общество, е особено важно бизнес сдруженията и синдикатите да бъдат признати като пълноправни партньори в този процес. Това се отнася и за други заинтересовани страни, като образователния сектор, неправителствените организации, потребителите и други, според целесъобразността. Основаните на съгласие подходи дават резултат. Социалният диалог на национално и регионално равнище, както и в секторите и предприятията ще осигури голяма подкрепа.

#### 4. Теми, които трябва да бъдат разглеждани

4.1 ЕИСК изразява съгласие с Комисията, че „допълняемостта между интервенциите в индустриалната политика на национално и европейско равнище е основна предпоставка за успеха на европейската индустриална политика“. Това ще повиши ефекта на действията на равнището на ЕС и на национално равнище и ще предложи многобройни възможности да се премине от думи към дела.

4.1.1 За да има цялостна концепция, трябва да има цялостен подход и хоризонтални политики. По-долу ЕИСК изтъква взаимосвързани теми, които смята, че са от решаващо значение за бъдещето на европейската промишленост.

#### 4.2 Промислени иновации

4.2.1 **Промислените иновации** се нуждаят от силна европейска технологична база, която да бъде подкрепяна от трансгранична координация и сътрудничество между научноизследователските институти и университетите, приложните технологии и предприятията.

4.2.2 Главните базови технологии и другите интердисциплинарни технологии са от решаващо значение за научноизследователските и развойни програми на ЕС и на отделните държави. Както многобройни дейности надолу по веригата, така и публичните политики, например в областта на устойчивото развитие, ще имат полза от тях. От съществено значение в тази връзка е рамката на ЕС за публично-частно сътрудничество и консултации, по-специално посредством технологичните платформи на ЕС. Обществените поръчки също би трябвало да създават стимули за авангардни иновации.

4.2.3 Съревнованието в бъдеще ще протича именно в областта на технологиите. Насърчавайки международни (водещи) проекти, Комисията и Европейският научноизследователски съвет би трябвало да проправят пътя към укрепване на вътрешния пазар за технологии и трансгранични проекти. С помощта на резултатна научноизследователска и развойна дейност и европейски патенти би трябвало да се осигурят иновационни инвестиции и висококачествени работни места.

<sup>(8)</sup> Вж. също така Доклада „Cercas“ на ЕП.

<sup>(9)</sup> Вж. бележка 6: Работни документи на службите на Комисията, части 1–4.

4.2.4 ЕИСК подчертава необходимостта от запазване на равнището на финансовите ресурси на ЕС, заделени за НИРД и трансгранични проекти. „Хоризонт 2020“ би трябвало да съответства на все по-големите усилия, полагани в другите континенти. Въпреки че Европа все още заема добра позиция, традиционното ѝ предимство намалява. Орязването на бюджета на „Хоризонт 2020“ е неефективна мярка.

4.2.5 Ключовата роля на университетите и свързаната с тях научноизследователска дейност е очевидна. Би трябвало да бъдат направени необходимите корекции в програмите и управлението, според целесъобразността.

4.2.6 Желателно е да се изготвя ежегодна справка за публичните и частните инвестиции в ключови технологии.

4.2.7 Иновациите засягат много повече области. Става въпрос за нова динамика в бизнеса и на работното място: нова концепция за съществуващите методи на производство, необходимост от реструктуриране на остарели операции, разработване на вериги за създаване на стойност и нови „сектори“, заличаване на границите между промишленост и услуги. Иновациите са синоним на модернизирани и творчество в обществото. За тях трябва да се говори именно в този смисъл.

4.2.8 Комисията подчертава необходимостта от технологии и иновации във всичките си служби като хоризонтален приоритет. Този метод би трябвало да бъде възприет и от националните администрации.

#### 4.3 Умения и квалификации

4.3.1 Технологиите, иновациите, създаването на нова концепция за производствените процеси, обединяването на промишлеността и услугите, новите изисквания от страна на обществото и новите сектори означават, че **съответните умения и квалификации** придобиват решаващо значение на всички равнища.

4.3.2 Модерните образователни системи на всички равнища са ключови. Вниманието, което ЕС отделя на образованието, на задължителното образование и на обучението, се повиши значително, като същата тенденция се наблюдава и на национално и регионално равнище. Образованието е основно изискване и трябва да бъде достъпно за всички.

4.3.3 Всяка инициатива на ЕС в подкрепа на растежа изисква да се отделя непрекъснато внимание на цялата гама образователни дейности. Предвид големите различия между държавите членки обменът на добри практики ще се окаже много плодотворен, особено по отношение на проблема с младежката безработица.

4.3.4 Заинтересованите страни играят ключова роля. На всички равнища – предприятие (включително и работническите съвети), местно, регионално, национално и на равнището на ЕС, социалният диалог би трябвало да обхване теми като образованието, усвояването на професия в работна среда/двойната система на образование, професионалното обучение и повишаването на квалификацията (през целия живот) с цел повишаване на уменията и пригодността за заетост, за да се отговори на изискванията на пазара на труда. Трансграничното признаване на уменията и квалификациите би трябвало да бъде норма с цел да се насърчи международната мобилност.

4.3.5 В съответствие с ОИСП Комисията би трябвало да осъществи партньорски проверки на образователните системи и

техните резултати в държавите членки. Както в много други области, те ще послужат като полезни показатели за подобряване, където е необходимо.

4.3.6 Изискванията спрямо равнището на квалификация в бизнеса и обществото непрекъснато се повишават. Техническото образование и услугите в производството са приоритет, както за по-ниските квалификации, така и за висшето образование. Техническите средни училища и системите за професионално образование и обучение играят важна роля.

4.3.7 В сферата на висшето образование е необходимо да се обърне внимание на структурния недостиг на учени, инженери и математици – студенти и научни изследователи – като се вземат мерки за преодоляване на дисбаланса между търсенето и предлагането на пазара на труда.

4.3.8 Всеки работник следва да има правото на професионално обучение. Това е особено необходимо за специализираните работници и занаятчии в МСП и в занаятчийските предприятия.

4.3.9 Създаването на устойчива заетост в промишлеността, основаваща се на съвременни, здравословни и безопасни условия на труд, е от голямо значение за установяването на необходимата нагласа за процесите на модернизирани на промишлеността. Повишаването на конкурентоспособността би трябвало да върви ръка за ръка с добри условия на труд и зачитане на правата на работниците.

4.3.10 Необходимо е да се обърне специално внимание на въздействието, което оказва стареянето на населението в ЕС на предлагането на труд в промишлеността. Условията на труд на възрастните работници трябва да бъдат адаптирани спрямо това обстоятелство, което важи и за структурата и капацитета на обучението и на ученето през целия живот.

#### 4.4 Достъп до финансиране

4.4.1 Достъпът до **финансиране** остава слабо място. Промисленият сектор пострада в значителна степен от банковата криза. Банките продължават да отпускат неохотно кредити. Кризата допринесе за повторната национализация на операциите. Традиционното нежелание да се поемат рискове се засилва поради по-строгите международни правила относно собствения капитал и вероятно поради финансовите регулаторни актове на ЕС. За щастие правилата „Базел III“, които затрудняват отпускането на кредити, постепенно ще се прилагат по-гъвкаво.

4.4.2 МСП се нуждаят от по-подходящ финансов инженеринг и от нови финансови източници, например застрахователни дружества и пенсионни фондове. Една от основните цели е рисковете да се разпределят или да се смекчат, наред с другото, посредством гаранционни схеми или държавни фондове. Т. нар. „групово финансиране“ (*crowd funding*) трябва да открие привлекателни перспективи.

4.4.3 Междувременно трябва да се увеличи частното или небанково финансиране. Частните инициативи в държавите членки би трябвало да излязат на преден план. Показателна е огромната разлика със САЩ - две трети от американските инвестиции се финансират от източници извън финансовия сектор, спрямо една трета в Европа. Законодателството на равнището на ЕС и на национално равнище би трябвало да насърчава тенденцията към повече частно финансиране и частен капитал, по-специално в подкрепа на иновациите.

4.4.4 Субсидиарността означава голямо разнообразие от данъчни политики и системи за субсидиране и отпускане на кредити в Европа. ЕИСК настоява за оценка и партньорски проверки на националните инструменти от Комисията с цел ефективно сближаване на инструментите.

4.4.5 ЕИБ и Комисията разработват следващо поколение общоевропейски инструменти, които имат по-голямо въздействие и ефект на лоста, отколкото отпускането на безвъзмездни средства. Капацитетът на фондовете на ЕС за поемане на риск, съчетан с капацитета на ЕИБ за финансиране, следва да доведе до микс, позволяващ създаване и прилагане на финансови инструменти за целите на промишлеността.

4.4.6 Револвиращите фондове, координирани между ЕИБ и Комисията, които ще се прилагат в рамките на „Хоризонт 2020“, COSME (Програма за конкурентоспособност на предприятията и за МСП), многогодишната рамка и регионалната политика, трябва да дадат мултиплициращи се резултати. Трябва да се отдели специално внимание на ясното разпределяне на отговорностите. ЕИСК изтъква необходимостта от поддържане на стабилен и добре управляван бюджет на ЕС, който да се съчетава с работещи, подходящо (наново) изготвени национални кредитни инструменти. Облигациите за проекти и „зелените“ заеми трябва да разширят обхвата си.

4.4.7 Настоящите правила на ЕС са твърде строги и бюрократични. ЕИСК заявява отново, че инструментите на ЕС трябва да бъдат приспособени към пазара и да бъдат лесни за прилагане. Те трябва да могат да се прилагат гъвкаво към бързо променящите се пазарни условия, към иновационните предприятия, както и към малките нестандартни микроикономически проекти. Трябва да се постигне нов баланс между надеждното управление на инструментите и нуждите на пазара.

#### 4.5 Устойчиво развитие

4.5.1 **Устойчивото развитие и ефективното използване на ресурсите** във все по-голяма степен биват включвани в стратегиите на дружествата и операциите нагоре и надолу по веригата, въпреки значителните разлики между държавите членки. Модели за устойчив бизнес повишават устойчивостта на европейските дружества. Участниците от публичния и частния сектор разчитат едни на други.

4.5.2 Специален случай представлява изменението на климата и емисиите на CO<sub>2</sub>. При настоящия риск от прехвърляне на въглеродни емисии и изтичане на инвестиции ЕИСК призовава за нова оценка на политиките на ЕС като основа за устойчив преход към нисковъглеродна икономика.

4.5.3 Разходната ефективност и техническата осъществимост с оглед на запазването на конкурентоспособността на дружествата са предпоставка за устойчиво икономическо развитие и създаване на заетост в ЕС. Само тогава ще бъдат създадени синергии между целите по отношение на околната среда и резултатите в промишлеността.

4.5.4 Преходът към нисковъглеродна икономика, осъществяван с помощта на технологиите, би трябвало да бъде социално справедлив и спрямо всички поколения работна сила.

4.5.5 Застаряването на населението означава, че делът на възрастните граждани в състава на потребителите ще нарасне и че промишленото производство ще трябва да бъде съобразено с техния различен модел на потребление. Това също така

осигурява нови възможности за бизнес и иновация, например в областта на функционалните храни и адаптирането на жилищата и транспортните средства, както и в областта на новите технологии с приложение в здравеопазването и в полагането на дългосрочни грижи.

4.5.6 Програмите и регулаторните разпоредби на ЕС би трябвало да дават тласък на устойчивите иновации, между другото и в съответствие с водещата инициатива за ефективното използване на ресурсите. Предвид огромните промишлени интереси, за които става въпрос, от първостепенно значение е да бъдат налице съпоставими, стабилни и предвидими екологични условия в целия Европейски съюз. Следва да бъдат надлежно оценени последствията от „екодизайна“<sup>(10)</sup> и от въвеждането на абсолютни предели върху използването на суровини за промишлено производство.

Свърхурегулирането влияе негативно и върху иновационната и инвестиционната дейност и може да доведе до загуба на пазарни дялове. Комисията и Съветът би трябвало да обърнат дължимото внимание на запазването на европейските суровинни (енергоемки) отрасли и да премахнат нарушенията на конкуренцията във връзка с трети страни.

#### 4.6 Услуги

4.6.1 **Услугите** обхващат 70 % от европейската икономика, като поемат най-голямата част от работната сила. Те също така са неразривно свързани с промишлените процеси и укрепват тяхната база. Прилагането на Директивата за услугите, обаче, не беше равностойно. Освен това бизнес услугите все още не са достатъчно развити в по-голямата част на ЕС.

4.6.2 Липсата на интегриран пазар на услуги – очевиден проблем, който се пренебрегва – има отрицателни последици за вътрешноевропейската търговия и производителност. САЩ водят и в двете области поради много по-голямата степен на интеграция на американския пазар на услуги. В областта на услугите все още се отдава значително предпочитание на националните предприятия, съпътствано от бариери пред трансграничните услуги. „*Когато има по-малък търговски обмен, има и по-малко конкуренция — пазарите на услуги в ЕС все още са в голяма степен национални, което пречатства повишаването на производителността*“<sup>(11)</sup>.

4.6.3 Слабото им развитие е пречка за изграждането на конкурентоспособен ИКТ сектор в Европа, за провеждането на новаторски инициативи и за повишаването на производителността. Затова ЕС следва да осигури свободно развитие на пазара на услуги и да насърчава бизнес услугите и съответното създаване на работни места в цяла Европа.

#### 4.7 Административни пречки

4.7.1 Често се срещат оплаквания, свързани с **административни пречки**. Но те все още много рядко водят до системна преоценка на националните правила и уредби, за които би било също толкова желателно да се правят оценки на въздействието, подобни на тези, които Комисията прави за

<sup>(10)</sup> Директива 2009/125 на ЕС, октомври 2009 г.

<sup>(11)</sup> „How to build European services markets“ („Как да създаваме европейски пазари на услуги“, John Springford, Център за европейски реформи, септември 2012 г., стр. 4.

своите политики. Обикновено липсва координация между държавите членки. Административните пречки и бариери вредят на много опити за създаване на нови предприятия и развиване на МСП.

4.7.2 В тази област се наблюдава непрекъснато усиливащ се скрит протекционизъм. ЕИСК настоява за постоянни и прозрачни оценки. Комисията следва да получи правомощия да провежда разследвания. Партньорските проверки следва да бъдат обсъждани в Съвета. Съветът следва да определи цели и срокове.

#### 4.8 Малки и средни предприятия

4.8.1 Съществуват множество различни, често несравними видове **МСП**. В някои сектори, например търговията на дребно, те често са подложени на силен натиск. В други сектори обаче, като възлагането на външни изпълнители, веригите за създаване на стойност и др., те изземват дейности от по-големите дружества. По принцип те играят важна роля за иновациите в областта на продуктите и услугите. Заради тяхната новаторска сила и успешно представяне на пазара, МСП трябва да бъдат видимо интегрирани в индустриалната политика на ЕС и изтъкнати като една от движещите ѝ сили.

4.8.2 Поради тяхната динамика, взаимодействие в рамките на веригата за създаване на стойност и гъвкавост, често именно МСП са тези, които проправят пътя към нестандартни решения и обновление. Те са и ценен източник на нови работни места. МСП следва да бъдат подкрепяни в усилията им да намалят потреблението на ограничени ресурси и енергия. В крайна сметка това ще доведе до намаляване на разходите, което ще им позволи да постигнат по-добри резултати и да създадат работни места.

4.8.3 Европа се нуждае от млади предприемачи. Трябва да се обърне внимание на „предприемачеството“ в образователните системи, включително на явлението „предприемчив университет“. ЕИСК приветства плана за действие на Комисията в областта на предприемачеството.

4.8.4 Увеличава се броят на новосъздадените предприятия. Сравненията със САЩ обаче показват, че твърде малко малки предприятия достигат до етапа на зрял растеж. Това се дължи не само на трудните финансови условия, но и на националните пречки, които се поставят по отношение на европейския пазар.

#### 4.9 Енергетика

4.9.1 Националните **енергийни политики** водят до разпокъсани политики за енергиен микс в Европейския съюз и влияят на цените на енергията, на технологиите, на отношенията с трети страни и на вътрешния пазар. ЕИСК настоява за обща енергийна политика. Предвид големите последствия на енергетиката за икономиката, не може да бъде формулирана сериозна индустриална политика, без да бъдат приложени определени общи принципи в цяла Европа.

4.9.2 Съветът вече не може да избягва стратегическия дебат относно дългосрочните енергийни перспективи и съответните политики, т.е. относно желанието енергиен микс в ЕС, който обхваща изкопаемите суровини, ядрената енергия и възобновяемите източници на енергия. В дневния ред фигурират и условията, свързани с околната среда, здравето и безопасността.

4.9.3 Вземането на решения става все по-неотложно днес, когато развитието на добива на шистов газ в САЩ преобръща световната енергийна ситуация.

4.9.4 Цените на енергията в ЕС са значително по-високи от тези на основните търговски партньори. Цената на американския газ е 20 % от европейската. Това има огромни последствия за химическия и за стоманодобивния сектор и може да окаже отрицателно въздействие върху отраслите надолу по веригата. Ефектът върху инвестициите в Европа и необходимостта от координирана реакция на ЕС и държавите членки повдигат неотложни въпроси, на които трябва да бъде намерен ефективен отговор.

4.9.5 Промислеността допринася за възобновяемите енергии. Но високата цена на енергията налага да се постигне баланс между конкурентоспособността и процеса на финансиране на източниците на възобновяема енергия, което може да включва намаляване на данъчното облагане, както и подобряване на схемите за подкрепа на разходната ефективност.

#### 4.10 Външни отношения

4.10.1 **Външните отношения** надхвърлят официалните споразумения като например това, сключено със СТО. При развитието на външното измерение на индустриалната политика ЕС и държавите членки би трябвало да определят общи позиции за справяне със сложни въпроси, преди всичко с цел да гарантират равнопоставени условия в световен план. Тъй като отвореният пазар предполага реципрочност, ЕС би трябвало сериозно да се занимае с конкретни положения, които нанасят вреда на европейските промишлени интереси.

4.10.2 Осигуряването на непрекъснатост на доставките на енергия е от решаващо значение както по икономически причини, така и поради причини, свързани със сигурността. Към този въпрос трябва да се намери общоевропейски подход, с оглед на сегашните ниски цени на енергията в САЩ. Специално внимание би трябвало да бъде отделено на материалите, които са от съществено значение за промишлените процеси.

4.10.3 Международните стандарти в областта на околната среда, климата и социалните въпроси или съответните секторни споразумения, са от съществено значение за създаването на равни правила на участие. Те трябва да създадат условия за опазване на производствените вериги на стойност в Европа.

4.10.4 ЕИСК изтъква необходимостта от защита на правата на интелектуална собственост. Трябва да се гарантира достъп до обществените поръчки в чужбина.

4.10.5 Силно се приветстват добре договорени и балансирани споразумения за свободна търговия, особено със САЩ. Внимателното наблюдение е основна предпоставка.

Брюксел, 11 юли 2013 г.

*Председател*  
*на Европейския икономически и социален комитет*  
Henri MALOSSE

---